

Jumalateenistus Nõo Püha Laurentsiuse kirikus T, 06.01.26 kl 18, kolmekuningapäev

Lektsioonid: Js 49:5–7; Mt 2:1–12

Pihikõne: Ps 1:1j

Jutlus: Kl 1:24–27

Laulud: 55 (1–6); 60 (1–2, 3); 52 (1–3); 28 (1–4)

Nüüd ma rõõmustan oma kannatustes teie pärast, ja oma ihus ma täidan puuduvat osa Kristuse kannatustest tema ihu, see tähendab koguduse heaks, kelle teenriks ma olen saanud Jumala korralduse järgi, mis mu kätte on antud teie heaks, et teile täielikult kuulutada Jumala sõna, seda saladust, mis oli varjatud endiste aegade ja sugupõlvade eest, nüüd on aga avaldatud tema pühadele, kellele Jumal tahtis teada anda, mis on selle saladuse kirkuse rikkus kõigi rahvaste seas; see on – Kristus teie sees, kirkuse lootus.

Eesti teoloog Thomas Andreas Pöder ütleb oma jutlustekogu „Avalik saladus“ (Johannes Esto Ühing, Tartu, 2005) eessõnas, et jumalateenistuse keskmeks on saladus. Jumalateenistus ise on kõigile avalik sündmus, selle kese aga saladus. Ja selle saladuse kohta ütleb Pöder (lk 9): „...mida rohkem me saladust mõistame, sellest aru saame, seda saladuslikumaks ja mõistatuslikumaks see muutub.“

Mis saladus see siis on? Pöder viitab kirjakohtale 1Tm 3:16: „Tunnistatavalt suur on jumalakartuse saladus: Jumal on avalikuks saanud lihas, õigeks tunnistatud vaimus, nähtav olnud inglitele, kuulutatud paganatele, usutud maailmas, võetud üles kirkusesse.“

Väljend „avalik saladus“ Jeesuse Kristuse sünni, elu, surma ja ülestõusmise kohta ehk evangeeliumi kohta on väga tabav! Seda saladust on näinud juba 81 inimpõlve (kui arvestame, et põlvkonnad vahelduvad 25 aasta järel). Ka tänapäeval näevad seda saladust kõik. Meiegi näeme seda saladust.

Ja ometi on kõigile aastasadu avalik evangeelium Jeesusest Kristusest jäänud siiani saladuseks. Mida kauem me usu elame, mida rohkem me usuõpetusse süveneme, mida rohkem me Piiblit loeme, mida rohkem me palvetame, mida rohkem kirikulaule laulame, seda selgemini me seda saladust näeme ja seda imelisem see meile tundub. Kuid see jääb sellegipoolest saladuseks.

Ka tänases kirjakohtas räägib apostel saladusest, milleks ta nimetab Jumala sõna. Jumala sõna on ju avalik olnud veelgi kauem kui on möödunud aega Jeesuse Kristuse sünnist. Piibel algab Jumala sõnaga: „Saagu valgus!“ (1Ms 1:3) Jumala sõna on ilmunud inimestele enne ja pärast veeuputust, on ilmunud Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile. Ning antud lõpuks Iisraeli rahvale Moosesele käskude ja prohvetisõna läbi. Tuleb välja, et see saladus on olnud avalik lausa maailma loomisest peale, kuid see on saanud loodu, sh inimese jaoks järjest selgemaks ja kirkamaks.

Jeesuses Kristuses sai see Jumala saladus aga ülikirkaks. Apostel ütleb meie kirjakohtas küll, et Jumala sõna oli „varjatud endiste aegade ja sugupõlvade eest“. Kuid arvatavasti ta mõtleb just seda kvalitatiivset muutust Jumala sõna mõjus ja kirkuses, mis toimus pärast Jeesuse Kristuse sündi ja ristisurma. See oli tõepoolest „endiste aegade ja sugupõlvade eest“ varjatud, kuid nüüd, ütleb apostel, on see „avaldatud tema pühadele“.

Keda mõtleb apostel Paulus nende „pühade“ all? Ta mõtleb Kristuse kogudust. Mitte ainult Jeruusalemma algkogudust, keda UT-s samuti vahel „pühadeks“ nimetatakse, vaid kõiki, ka pagankristlastest koosnevaid kogudusi. Pöörduv ju apostel Kolossa-kirja algul pühade poole, „kes on Kolossas“, ustavate vendade poole Kristuses. Väik-Aasia linna, tänapäeval Türgi territooriumil asuva väljakaevamata linna Kolossa kogudus polnud asutatud mitte Pauluse, vaid tema õpilase Epafrase poolt. Selle liikmeteks olid enamasti pagankristlased, st kristlaseks saanud mittejuudid.

Nõnda on apostel saanud Jumalalt korralduse kuulutada saladust, Jumala sõna täielikult pagankristlaste kogudusele, keda nimetatakse pühadeks! Selle sedastusega oleme jõudnud tänase püha, kolmekuningapäeva olemuseni.

Täna tähistab kristlik maailm päeva, mil Jumala sõna Jeesusest Kristusest – või isegi Jeesus Kristus kui lihaks saanud Sõna – sai avalikuks kolmele paganlikule hommikumaa tähetargale või kuningale.

Jumal andis neile astroloogia abil teada, et kusagil on ilmsiks saanud üks oluline sündmus: on sündinud oluline isik, juutide kuningas.

Tegelikult jäi Jeesuse isik ju kolmele kuningale saladuseks, samuti tema sündimise eesmärk. Kuid nad pidasid seda saladust piisavalt tähtsaks, et võtta ette pikk ja ohtlik rännak Juudamaale Petlemma linna.

See saladus, Jeesuslaps kasvas ja sai täisealiseks. Kogus jüngerid, õpetas ja tegi imetegusid. Jumala lihakssaanud Sõna, jumalik saladus liikus inimeste hulgas ringi. Kõik inimesed nägid teda, kuid mitte kõik ei näinud temas saladust. Ja needki, kes nägid, ei näinud seda veel nii selgelt.

Kui Jeesus ristil suri, üles tõusis ja ilmus oma jüngritele, avanesid paljude silmad seda saladust palju selgemini nägema. See tundus tõepoolest imelisena: Jumal on avalikuks saanud lihas, õigeks tunnistatud vaimus, nähtav olnud inglitele, kuulutatud paganatele, usutud maailmas, võetud üles kirkusesse!

Kuulutatud paganatele ja usutud maailmas, ütleb apostel 1. kirjas Timoteosele. Need kaks asjaolu on eriti olulised. Iisraeli rahva hulgas on kindlasti alati olnud suur küsimus: miks pidi Jumal end ilmutama paganaile? Mäletatavasti kahtles selles isegi Jeesus Mt 15:26, kui ta ütles Kaanani naisele, et pole ilus anda Jumala laste leiba koerakestele, ehk – avaldada Iisraeli lastele kuuluvat Jumala saladust paganaile. Kuid ta nägi paganast naise usku ja muutis meelt.

Nõnda halastas Jumal ka neile paljudele rahvastele, kellele evangeelium, see suur Jumala saladus polnud esmalt määratudki. Ja saatis tööle Pauluse-sarnase apostli, kes oli silmapaistev juudi õpetlane – eesmärgiga kuulutada evangeeliumi justnimelt paganaile.

Paulus kirjutab kirja koloslastele selles kirjas aimatavate viidete järgi vanglast. Ka muidu on Paulus pidanud palju tagakiusu ja vääritimõistmist kannatama. Kuid see kõik on justnimelt selleks, et suur Jumala saladus, evangeelium Jeesusest Kristusest saaks avalikuks ka paganaile.

Kui aga juba Jumala väljavalitud Iisraeli rahva liige on niipalju vaeva näinud paganaile evangeeliumi kuulutamiseks, siis peaksid ju armusaanud paganad ise tegema veel enam! Nõnda ongi sündinud! On sündinud Kristuse kirik, mis on levinud idasse ja läände, lõunasse ja põhja. Selle kiriku eest on palju kannatatud ja võideldud. Seda on vaenatud ja pilgatud, kuid see on püsima jäänud tänaseni.

Möödunud aastal tähistasime 500 aasta möödumist esimesest teadaolevast eestikeelsest raamatust. See raamat kuulus kristliku kirjanduse žanri. 500 aastat tagasi jõudis Saksamaalt Eesti alale ka usupuhastusliikumine. Neile tähtpäevadele mõtlemise ja nende tähistamise aluseks pole ju muud kui Jumala soov paganaile teada anda seda, mida ütleb apostel meie kirjakohas, „mis on selle saladuse kirkuse rikkus kõigi rahvaste seas; see on – Kristus teie sees, kirkuse lootus.“

Jah, iga inimene mitte ainult ei näe Jumala suurt saladust, vaid Jumal on tahtnud selle saladuse panna iga inimese sisse, kes usub Jeesusesse Kristusesse. Kristus meie sees annab meile „kirkuse lootuse“, väljavaate igavesele elule.

2Kr 4:6 ütleb apostel Paulus: „Sest see, kes ütles: „Pimedusest paistku valgus!“, on Jumal, kes on hakanud särama meie südames, et tekiks tunnetuse valgus Jeesuse Kristuse isikus olevast Jumala kirkusest.“ See mõte võtab kokku saladuse ilmumise maailma loomisest kuni meieni jõudmiseni. Täna me kiidame ja austame Jumalat kogu selle sügavuse eest, mida peidab endas Jumala avalik saladus. Siiski teame Pühakirjast, et kord saab see saladus avalikuks meile nii, et see pole enam saladus. Siinsamas Pauluse kirjas koloslastele on kirjutatud (Kl 3:4): „Kui Kristus, teie elu, saab avalikuks, siis saate ka teie koos temaga avalikuks kirkuses.“

Kui me suudame jääda oma elus Kristuse avaliku ja imelise saladuse pühendunud uurijaks, siis on lootust, et ülestõusnud Kristus avaldab meile oma saladuse tagasi tulles ning me saame koos temaga Jumalat kiita ja austada igavesti!

Head kolmekuningapäeva, kallid kogudus!

Aamen.